

Iz haja
10., 20. in zadnjega
dné vsakega meseca.

Naročnina
stane 1 gld. na leto.

Posamne številke
po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise

pošiljajte uredništvu

»Glasnik«

Cesta v Mestni Log 4,

Oglasila

delavcev, ki nimajo dela,
ali delodajavcev, ki
iščejo delavcev, se vspre-
jemajo zastopj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 13.

V Ljubljani, 10. maja 1899.

Letnik V.

Vabilo

k

vseslovenskemu shodu kršč.-soc. delavcev v Ljubljani

dné 28. maja 1899. leta.

Tovariši, prijatelji krščansko-socijalne organizacije! Že lani smo hoteli pokazati na sijajen način svojo neomejeno in neomajano udanost do našega presvetlega cesarja Franca Jožefa I. o petdesetletnici vladarstva. Toda eden izmed privržencev tiste rdeče internacionale, zoper katero se borimo tudi mi, nam je zlobno preprečil prelepo slavnost.

Toda mi ne odnehamo! Lani nismo mogli, zato hočemo pa letos pokazati dné 28. maja svojemu premilemu vladarju, varuhu delavskih stanov, svojo otroško ljubezen in vdanost.

Delavski stanovi so v naših deželah silno zaostali v napredku. Čas je, da se ganemo; pri shodu se hočemo resno pogovoriti in določiti, kako naj se uredi zanaprej skupna organizacija vseh slovenskih krščansko-socijalnih delavcev v obrambo in dosego svojih pravic.

Binkoštni prazniki so prazniki ustanovitve sv. katoliške cerkve; nedeljo potem pa bodi praznik *ustanovitve zveze vseh slovenskih krščansko-socijalnih delavcev*.

V javnem življenju naše države še vedno vladajo mnoga pogubna načela. Dokler ne izginejo zadnji sledovi teh načel iz javnega življenja, ubogi delavski stanovi ne bodo gledali boljših, srečnejših dni.

Na shodu dné 28. maja se bomo organizovali vsi slovenski krščansko-socijalni delavci v odločivni boj zoper vsa pogubna načela. Skupno hočemo bojevati ta boj na celi črti.

Dokler ne zmagamo, tudi ne odnehamo! Ta dan se bode *blagoslovila tudi naša zastava*. Ta nas bo zanaprej vodila v boj za načela krščanske ljubezni in krščanske pravičnosti.

S tem vas, dragi tovariši, in vse cenjene prijatelje slovenske krščansko-socijalne organizacije, vabimo k shodu. Pridite! Z Bogom na delo za krščansko ljudstvo!

V Ljubljani, dné 7. maja 1899.

Pripravljalni odbor

za prvi vseslovenski shod krščansko-socijalnih delavcev v Ljubljani.

LISTEK.

Svoboda odločitve.

(Debata v cidrskem mestnem zboru.)

»Gospod Lapajne, župan v Idriji, svojega sina ne dá krstiti, ker hoče, da se ta sam odloči, v katero vero da vstopi, ko bo štiri-najst let star.«

Te vrstice je bral v časniku gospod Nejalop, ki slavno župani v velikem mestu Cidrga. Zabliskala se mu je v glavi nova ideja, in da jo oživetvori, sklical je takoj občinsko sejo, prebral v njej novico in nadaljeval:

»Slavni zastop! Ta velika misel našega somišljenika, idrijskega župana, zasluži, da jo upošteva tudi naš svobodomiselní zastop. Gospod Lapajne stoji sicer v direktnem nasprotju z avstrijskimi državnimi zakoni, vendar mi, slavni zastop velikega mesta Cidrga, mi,

kot prvoboritelji misli svobodne, mi hočemo dosledno izvesti to veliko misel. Svoboda odločitve! To je naše geslo. Slabi svobodnjaki, ki obstojé na sredi pota! Mi hočemo dosledno in junaško do zadnje pičice izvesti svoj vzvišeni problem.«

»Dosledno in junaško!« zagrmela so krepka grla mestnih očetov.

»Jaz torej v svrhu premaganja klerikalizma predlagam, da se vsprejme kot postava: Nihče ne sme dati krstiti svojega otroka, dokler se ta po svobodni odločitvi ne prizna kot pristaš kake vere. Otvarjam debato k temu predlogu. Kdo želi besede?«

K besedi se oglasi odbornik Dumnik, vstane in reče: »Svoboda odločitve mora vladati gledé na vero. Odstavili smo Boga, ki je zahteval, da mora vsakdo biti krščen in verovati; zato pa moramo biti dosledni in zatreti vsako zatiranje svobodne odločitve. Zato pa moramo zahtevati, da se tudi gledé sole od-

pravi nasilstvo. Sedaj mora vsak otrok obiskovati šolo zoper svojo voljo; nihče ga ne vpraša: Ali se svobodno odločuješ za šolo? On mora! Glejte nasilstvo! Torej predlagam: Noben otrok se ne sme proti svoji volji siliti v šolo, ampak počaka se naj, da doraste in se sam odloči, ali hoče iti v šolo ali ne.« — Reče in sede.

In k besedi se oglasi mestni oče Pižor, zaradi svoje prevelike učenosti imenovan »veliki leksikon«, in vstane in reče: »Da, svobodo odločitve tirjajmo! Kako se pri otrokih zatira svobodna odločitev! Nikogar ne vprašajo, ali hoče biti oblečen ali ne. Vsakdo mora vsprejeti obleko na svoje svobodno telo. Prav nečuvence reči se godé. Videl sem na primer, da so babice in matere povijale otroka, dasi je brcal in se branil, ter so tako odločno zatirale njegovo svobodno odločitev. Videl sem celo, da so otroka siloma umivali, dasi je kričal in se branil z vsemi

Vspored

vseslovenske delavske slavnosti.

V soboto, dné 27. maja: bakljada in serenada. Ob pol 8. uri zvečer zberó se udeležniki pred »Katoliškim domom«, odkoder odkorakajo z lampijoni in godbo na čelu po Gosposki ulici, mimo »Zvezde«, po Šelenburgovih ulicah na Dunajsko cesto pred stanovanje blagorodne kumice gospe Pollakove, kjer se ji priredi podoknica. Od tu odkorakajo v istem redu mimo južnega kolodvora po Resljevi cesti, Kopitarjevih ulicah, Vodnikovem trgu pred škofijo, kjer pred palačo presv. knezoškofa priredé serenado. — Večer na čast došlim gostom. »Slovenska kršč.-socijalna zveza« priredi po končani bakljadi in serenadi v »Katoliškem domu« večer na čast došlim gostom. Vstop gostom in prijateljem slovenskega kršč.-socijalnega delavstva prost. — V nedeljo, dné 28. maja: Slavnost blagoslovljenja zastave »Slovenske kršč.-socijalne zveze.« Ob pol 8. uri zjutraj zberó se društva pred »Katoliškim domom«, odkoder odkorakajo po Bregu, Cojzovi, Emonski cesti, Vegovi ulici z godbo na čelu pred nunsko cerkev. Pred nunsko cerkvijo ima presvetli gospod knezoškof Anton Bonaventura Jeglič cerkveni govor, potem presvetli blagoslovi zastavo. Po blagoslovljenju zastave se vrši zabijanje žeblicev in potem daruje knezoškof sv. mašo. (V slučaju slabega vremena vrši se ta del slavnosti v nunski cerkvi.) — Obhod po mestu. Sprevod se pomika po Šelenburgovih ulicah, Prešernovi ulici, čez Francišanski most, po Špitalskih ulicah, pred škofijo, čez Vodnikov in Cesarja Jožefa trg na »staro strelišče«. — Zborovanje. I. Slavnostno zborovanje: a) Pozdravi: Poslanci V. skupine. Zastopniki posamnih organizacij. b) Izjava udanosti in pokorščine cesarskemu jubilarju. Poroča urednik »Glasnika« Ivan Jakopič. II. Ustanovitev krščansko-socijalne zveze. Poroča Iv. Kregar. III. Sklepanje o resolucijah: 1. Načela, poroča dr. Josip Pavlica; 2. Politične razmere, poroča Josip Gostinčar; 3. a) Gospodarska organizacija, b) Delavsko varstvo, poročajo Fr. Ziller, Jos. Sedmak, Mart. Škerjanec; 4. Tisek; delavski zaklad, poroča J. M. Kržišnik. — Skupni obed v »starem strelišči«. Cena se bo naznala pozneje po časopisih; kdor se hoče udeležiti skupnega obeda, naj to naznani po možnosti vsaj do petka pred slavnostjo. Velika ljudska veselica na »starem strelišči«, se prične ob polu 4. uri popoldne. Vspored: Prolog, zložil g. dr. Jan. Ev. Krek. Slavnostni govor, govori g. dr. Jan. Ev. Krek. Petje raznih pevskih društev, sviranje godbe

itd. Prosta zabava. Vstop udom sl. društev brezplačen, neudje plačajo 30 kr. za osebo. — Čisti dohodek se porabi v pokritje stroškov za novo društveno zastavo, ter se preplačila hvaležno vsprejemajo.

Slavnostni odbor.

Zastava Slovenske krščansko-socijalne Zveze.

Ta zastava je neka posebnost. Reči smemo, da v tem slogu ni še nobene na Slovenskem. Zvršena je v najmodernejšem slogu, a tako, da poleg mode ustreza tudi večnim neizpremenljivim zakonom lepote. Za njena velikost je znamenita: Drog je ves dolg 355 m, zastava pa je dolga 175 m, široka 61 cm. Drog je zvršen po modelu gospoda kiparja Zajca. Prav na vrhu je lepa postava svetega Mihaela. Ta, ki je prvi boj bojeval proti krščanstvu sovražni sili, ta nadangelj, ki je varih katoliške cerkve in patron vseh bojevnikov za krščansko stvar, ta nebeški junak vihti visoko nad zastavo svoj meč. V čeladi se mu svetita dva granata, in gladki ščit v roki se leskeče kot zrcalo. Ta podoba meri 43 cm. Pod njim pa se vije krivonos zmaj. Svoje kremplje zabada v zemeljsko kroglo, in dolgi, zviti rep mu sega okoli zemlje. Pa dasi se trudi na vso moč, da bi zlezel na vrh, vendar ne more, ker na vrhu stoji sveti Mihael. Krivonosi zmaj ne more nič drugega, nego da jezno sika s svojim strupenim jezikom v angelja. Spodaj pa je grb krščanskih socialcev: Dve krepki, žilavi roki sta sklenjeni in držita sveti križ. Ta skupina meri 56 in pol cm. Vse je kovinsko in bogato posrebreno. V solnčni svetlobi je vtisek čaroben. Posamezne podobe so fino izdelane in umetniško modelirane. Zastava sama pa je bogato okrašena z modernimi okraski. Načrt je izdelal gospod arhitekt K. Plečnik, izdeluje jo gospa Hlavka. Na crème-podlagi se svetita srebrna napisa: »Slovenska krščansko-socijalna zveza« in »Z Bogom za krščansko ljudstvo.« Zlata monograma Kristusova in fantastično cvetličje in ovočje v nežnobarvanih okraskih delata vtis eleganten in veličasten hkrati. Zastava bo razstavljena v »Kat. Domu«, ko bodo vse posameznosti dovršene. Zares časten bo za nas oni dan, ko se bo nad našo »Zvezo« razvila ta dragocena zastava!

Delavstvo in narod.

Mi smo mirni, krotki državljani. Mi rajši desetkrat molčimo v javnosti, kakor da bi jedenkrat govorili. Mi slišimo vrvenje sveta,

nasprotniki mesto nas govoré, vpijejo, gospodarijo. Mi pa poslušamo, ker smo mirni državljani.

O narodu ima današnji svet čudne pojme. Kadar se govori o narodu, misli vsak na gospodke v fraku in gospodične s pabljačami v »Narodnem domu« pri električni luči na parketu pri kakem narodnem plesu. Narod jim je gledišče, roman, kavarna. Bolj širok pojem imajo že tisti, ki pri narodu mislijo na tovarne, konfekcije in razstave; nekateri se spomnijo tudi bolnišnic, in posebno praktičnim narodnjakom pride pri besedi narod na misel kaka hranilnica ali banka. Večinoma pa se pri »narodnosti« misli na napise pri uradih in mestnih ulicah in na jezik na davčnih popirjih. Tudi na šolo mislijo narodnjaki, namreč na vzgojo v materinskem jeziku.

Mi pa moramo ta pojem še bolj razširiti. Spoznati morajo gospodujoči sloji, da narod je ljudstvo. Oni, ki jih je sram, šteti se med ljudstvo, oni, ki hočejo biti nad ljudstvom, oni tudi nimajo pravice reprezentirati naroda.

Mi hočemo jedenkrat povedati odkrito, koga mi štejemo med svoje ljudstvo in koga ne. Na teh treh znakih se pozna naše ljudstvo:

1. Da je krščansko. Ljudstvo ve, da je dolžno Bogu pokorščino, zato ne spadajo med naše ljudstvo oni, ki pišejo strupene članke proti veri in puhlost svoje glave zakrivajo s frazami liberalstva. So tudi bolni, zapeljani ljudje v ljudstvu; mi jih ljubimo, naj pridejo k nam, naj bodo naši bratje, naj se združijo s krščanskim ljudstvom.

2. Ljudstvo je delavno. Ljudstvo ni samo delavsko, ampak je delavno. Zato štejemo vsakega med se, kateri se trudi za нравni in gmotni prospek ljudstva. Dušno delo mora se združiti z materijalnim delom, ker jedno brez drugega ne vspeva. Kdor samo dela z roko, pa ne misli in ne računa zraven, ne pride daleč, in oni, ki samo z glavo delajo, bi tudi kmalu zrak jedli, če bi ne bilo drugih, ki s svojimi rokami opravljajo materijalno delo. Kdor toraj dela s svojo žuljavo roko, ta je naš; naš je pa tudi oni, ki mu stoji prijateljsko na strani in svojo inteligentnost rabi za povzdigo in organizacijo delavskega naroda. Ni pa naš, kdor brez srca za trpeče ljudstvo išče le svojega dobička in za delavske in kmečke groše zaničuje, tepta in oskoduje ljudstvo.

3. Zunanje se poznamo po jeziku. Otroci jednega očeta se ljubijo. Spoznavajo se po imenu. Otroci jednega naroda se spoznavajo po jednem jeziku. Naše ljudstvo je

štirimi. Ali se ne pravi to: mladi rod vzgajati v suženjskem mišljenju? Predlagam torej, da se odslej pri vsakem otroku počaka, dokler ne doraste, da se potem svobodno odloči, ali se bo umival in oblačil, ali ne. — Reče in sede.

In se oglasi k besedi mestni oče Govedič in vstane in reče: »Slavni zastop! Krivice, ki se godé po krivičnem modernem družabnem redu mladini, so vprav vnebovpijoče. Ali ni že to zatiranje svobodne odločitve, da se sili mladina vzrasti ravno v tej družbi in ne v drugi? Gospoda moja, jaz sem čital v nekih bukvah, da so ženske živele v zakonu z orangutangom in da so bile presrečne v svojem praravnem stanju. Jaz kot svinjski trgovec, gospoda moja, poznam tudi vrlo srečo, ki jo uživajo bitja, ki niso navezana na ozko-srčne postavbe našega krivičnega družabnega reda. Jaz torej predlagam, da se naj pri

otrokih sploh počaka z vsako vzgojo, dokler ne odločijo sami, ali hočejo biti vzgojeni v kategoriji človek, konj, ptič, gorila ali v kaki drugi. — Reče in sede.

In se oglasi k besedi mestni oče Habakuk Bolha in vstane in reče: »Bodimo dosledni in odpravimo vsako krivično nasilstvo! Jedna najhujših krivic je, da mora človek nositi proti svoji volji ime, ki so mu ga dali drugi. In kako grdo ime imajo nekateri; pa nikdar se ga ne morejo otresti. To ime leži na njihovem tilniku kakor krut jarem in je vzgano v njihovo čelo za celo življenje. Predlagam torej, da se nobenemu otroku ne dá ime, ampak se počaka do štirinajstega leta, da si sam izbere ime. — Reče in sede.

In se oglasi k besedi mestni oče Seno-vožič in vstane in reče: »Slavni zastop! Ali ni to krivica, da so jedni otroci že ob rojstvu ubožni, drugi se pa rodé v izobilju in raz-

košnosti? Predlagam torej, da se dá otrokom ob štirinajstem letu na svobodno odločitev, ali si izberó bogate ali revne stariše, učene ali neuke. — Reče in sede.

Pa se oglasi k besedi mestni oče Godrnjač in vstane in reče: »Gospoda moja! Ti predlogi so vsi dobri, a skrajno nepopolni. Nasadimo sekiro na korenino! Mi vemo, da stariši vzgajajo otroke. Kakoršni stariši, taki otroci. Ko pride otrok na svet, je njegova svobodna odločitev že nemogoča. Zato pa moramo, da rešimo svobodo odločitve, že pred rojstvom otrokom zagotoviti to svobodo. Jaz torej predlagam, da se vsakemu bodočemu meščanu v naši občini Čidrgi pred rojstvom dá na izbero, od katerih starišev hoče biti rojen po svobodni odločitvi. — Reče in sede.

Inteligentni obrazi čidrgskih mestnih očetov se zavijejo v pomenljive gube. Visoka misel

slovensko. Kdor si Slovenec in ljubi svojo mater ter spoštuješ rodoljubno prepričanje poštenih, krščanskih mož, ti si naš!

Mi smemo reči, da je več nego devet desetlin vsega, kar govori naš jezik, slovensko ljudstvo v označenem pomenu besede. Pa to ljudstvo, ki ima tako ogromno večino, ne pride do besede, to ljudstvo se zaničuje, zato, ker v jasnosti govoré le oni, ki ne spadajo med ljudstvo, ampak hočejo ostati nad njim.

Oni, ki se posmehujejo našemu krščanskemu prepričanju, oni, ki zaničujejo žuljavo roko delavsko, oni, ki tudi svojo narodnost obračajo po vetru — ti ukazujejo ljudstvu in ga reprezentirajo.

Zato pa, kar vas je Slovencev, ki ste kristijani in delavci, z jedno besedo: kar vas je iz našega ljudstva, pridite dné 27. majnika v Ljubljano, da bode svetu pokazali, kdo je slovenski narod!

Naša organizacija.

Ljubljanske mestne volitve so pokazale, da Ljubljancani se niso toliko močje, da bi se upali to narediti, kar se upajo skrivaj v kotu šepetati. Zmagali so v vseh treh razredih liberalni kandidatje. O sili nečemo govoriti natančneje, ker se je vložil zoper volitve ugovor, ki našteva toliko krivic, da bi morali sedaj izvoljeni odborniki odložiti svoje mandate, če bi imeli kaj časti in če — bi upali, da bodo pri ponavljavnih volitvah vsi zopet voljeni. A mi moramo konstatirati to-le: 1. V tretjem in v prvem razredu je prišlo do ožje volitve, kar kaže, da ima pri veliki večini prebivalstva magistrat malo zaupanja, v drugem razredu je liberalno in odvisno uradništvo odločilo precej pravič. 2. Poraza je krivo to, da opozicija ni imela organizacije in da do zadnjega trenutka niti vedela ni, ali stopi na volišče, ali ne. To je za nas sicer sramotno, a bila je prav dobra šola. Če bi bili od naše strani pol toliko delali, kakor od liberalne, bi bili v tretjem razredu prodrli. Zvezo z Nemci, katero negujejo liberalci, kadar jim kaže, so opozicijonalcí kot vrli Slovenci odklonili. Treba je, da sedaj naši somišljeniki že pripravljajo prihodnje volitve. Ko spravimo prve opozicijonalcé v mestni zbor, pa morajo ti takoj predlagati: razširjenje volilne pravice za delavski stan.

Vseslovenska delavska slavnost. Dne 28. t. m. slavi slovensko krščansko-socialno delavstvo svoj dan — blagoslovljenje »Zvezine« zastave in vseslovenski delavski shod. — Slavnost bi se imela vršiti preteklo leto, toda se je vsled smrti cesarice Elizabete preložila na letos. Kolikega pomena za splošni razvoj krščansko-socialne misli bode dan 28. maja, se ne dá preračunati. Brez dvojbe se bode ta dan položil pravi temeljni kamen naši

edinosti in prihodnjemu delu. Organizacija naša je mogočno narastla, posebno v gospodarskem oziru. Treba pa je še veliko dopolniti in izvršiti, posebno gledé organizacije delavcev. Zato bodi dan 28. maja vsakemu zavednemu delavcu dan upa v boljšo bodočnost. Krščanski socialci nočemo slepiti delavcev z obljubami, katere se ne dajo izvršiti tako kmalu, ali pa celo ne izvršiti, marvec smo trdno prepričani, da je delavsko vprašanje in delavski blagor odvisen le od vspeha pozitivnega ali dejanjskega krščanstva. Kadar bode prodrla krščanska misel v vse ljudske kroge, rešilo se bode tudi socialno vprašanje. Zato je pa naša sveta dolžnost, da zahtevamo veljavo ljubezni do Boga in do bližnjega. Zgodovina nas uči jasno dovolj, da brez vere v Boga za ljudstvo na svetu ni sreče. Zato bomo pa krščanski socialci dne 28. maja prišli skupaj, da se seznanimo in dogovorimo za prihodnje delovanje. Marsičesa nam je potreba, marsikaj nas boli, marsikaj nam je naravnost škodljivega v sedanjem družabnem redu, zato treba resnega glasu v odpravo krivic, ki se godé delavskemu ljudstvu. Slavnost sama obeta biti veličastna. Prevzvišeni knezoškof dr. Anton Bonav. Jeglič blagoslovil bode zastavo sami. Bratje Čehi in Hrvatje vdeležé se slavnosti z deputacijami. Naša društva se pridno oglašajo k slavnosti. Zeleti je, da bi se vdeležila vsa naša društva in sicer zato, da svetu skupno pokažemo silo resnega dela. Ona društva, katera bi slučajno morda ne dobila vabila, naj se priglasajo brez vabila. Naznanila v časopisih so ob enem tudi vabila za vsa društva. Ona slavna društva, katera se še niso priglasila, naj to storé prav kmalo, da bode odboru mogoče vse potrebno ukreniti gledé reda. Oni, ki želé v Ljubljani ostati nekaj časa, naj blagovolé naznaniti, da se jim pripravi stanovanje. Društva, ki se vdeležé slavnosti z zastavami, naj to pravečasno naznanijo svojim pristojnim gosposkam (okr. glavarstvom), da ne bodo imela potem sitnosti. Pripravljavni odbor bo skrbel, da se bodo častiti gostje v Ljubljani čutili kolikor mogoče domače prijetno. Na noge toraj, trpni somišljeniki! Pridite 28. t. m. v kolikor mogoče velikem številu v Ljubljano, da si podamo brat-ski roke v skupno delo za skupne naše koristi! Da si podamo roke v obrambo milega rodu slovenskega in njega najdražje svetinje, katoliške vere, po katere načelih naj prisije luč miru in blagostanja vsem narodom! Na svidenje dné 28. t. m. v Ljubljani!

Iz Idrije. Pri nas smo posnemali Svedra, zato pa danes lahko zakličemo: »Naj živi naše gospodarsko društvo!« Bog naj je blagoslovi in vodi po poti pravice in resnice. Z Bogom pričeto, dobro začeto. To je naš temeljni kamen, na katerem bo društvo delovalo v blagor celega mesta, v prid in korist delavca. Izrekamo najiskrenejšo zahvalo vsem, ki so nam do zdaj pomagali pri našem novem podjetju, posebno pa krščanski »Gospodarski zvezi« v Ljubljani, katero prosimo

sijaju — ideja. In se je oglašil k besedi in je vstal in je rekel:

»Mi se moramo boriti za zapuščene, tep-tane in pozabljene. Ali pa niso najbolj zapuščeni in pozabljeni, ali niso najbolj oropani vseh pravic oni reveži, oni najubožnejši zaničevani proletarijat, v katerega spadajo oni, ki jih ni bilo, ki jih ni in ki jih nikoli ne bo? Ali ni mogoče, da bi kateri izmed teh vendarle rad živel in se veselil materije? In vendar so po sedanjem krutem družabnem redu ti reveži popolnoma brezpravni. Zato predlagam: 1. Da se vsem ljudem, onim ki so, onim ki bodo, in zlasti še onim, ki jih ni bilo, ki jih ni in ki jih nikoli ne bo, dá popolna svoboda odločitve. 2. V formalnem oziru predlagam, da se izvoli komisija, katera mora sestaviti zapisnik vseh tistih, ki jih ni bilo, ki pa bodo, in tudi onih, ki jih nikoli ne bo, pa bi radi bili. Narediti se mora zapisnik vseh krajev na zemlji,

še za nadaljno pomoč, kakor tudi vse druge naše prijatelje in sovražnike.

Gospodarsko zadrugo so osnovali prošio nedeljo v To misliju. Prej so že imeli Raiffeisenovo posojilnico. Ta je ljudstvo toliko izučila, da se je lotilo zadruga. Tako zadrugo imajo že na Igu Sploh se mora okoli Ljubljane osnovati cel venec zadrug, ne le kmečkih, ampak zlasti obrtnih zadrug.

Socialne zadeve.

Trgovski pomočniki se že dolgo potegujejo za nedeljski počitek. Njih želja je, da bi se prodajalnice za živila zapirale ob nedeljah že ob 10. uri, druge pa naj bi bile sploh cel dan zaprte. Da je to mogoče, svedoči velikansko mesto London, kjer ni ob nedeljah niti jedne prodajalnice odprte, ker se vsakdo že v soboto zvečer z vsem potrebnim preskrbi. Neka brošura, ki je izšla na Dunaji, opozarja dunajsko ženstvo, naj bi o nedeljah nič ne kupovalo, da bi se tako olajšal boj trgovskim pomočnikom.

V Polni na Češkem izvršil se je minuli mesec na mladem dekletu Hruzi grozen umor. Domneva se in znamenja kažejo, da ljo je umoril neki jud v obredni namen. Znano je, da rabijo judje krščansko kri pri svojem bogoslužju. Dejstva sumen je neki jud z imenom Hůzner, o katerem spričujejo, da so ga videli v grmovju dotičnega gozdiča, prežedečega na ljudi. Ljudje, ki so šli po umoru mimo, so našli palico s črko »H«; po pričah se je izkazalo, da je bil Hůzner na veliki četrtak (as dan umora) v blizini kraja, kjer se je zgodil umor, in da je palica last tega juda. Več sosedov se spominja, da so isti dan čutili vzduh po sežgani obleki iz Hůznerjevega stanovanja. Ljudstvo v Polni je razburjeno na jude, posebno ker je to že drugi umor, ki jim ga pripisujejo. Zandarji stražijo jude, ker se bojé, da bi jih kristjani ne napadli. Judje seveda kričé svoj »vaj, vaj!« in trdijo, da oni tega niso storili. Slučaj in pa sodnija bosta morda razjasnila zadevo.

Drobtine.

Vseslovenska delavska slavnost. Pripravljavni odbor za to vsestranski željno pričakovano slavnost opominja vsa nepolitična društva, ki so priglasila svojo vdeležbo, da naznanijo vdeležbo najpreje svoji politični oblasti, potem deželni vladi in krajnski in kajpada tudi pripravljavnemu odboru. Ako se vdeležé slavnosti z zastavo, morajo to izrecno naznaniti vsem dotičnim oblastvom.

Da se bo delavska slavnost dne 28. t. m. izvršila sijajno v vsakem oziru, zato skrbi poleg drugih tudi poseben odbor ljubljanskih

je padla na rodovitna tla. — Pa oglasi se k besedi mestni oče Pepe Boleslav in vstane in reče: »Gospoda, živela svobodna odločitev! A tudi ta predlog še ni popoln. Svobodni bodo ljudje samo tedaj, če se jim pred rojstvom dá na izbero: čas rojstva, kraj in tudi pasmo, v kateri hočejo stopiti na svet. Jaz na primer, gospoda moja, bi rajši bil žival v Afriki, ker tam rasto dateljni, katere tako ljubim, pa sem tu rojen v Cidrgi in moram tu biti.«

»Tako je!« vskliknili so zastopniki svobode, pa tam v kotu je molčé sedel gospod Nace, največji filozof v mestnem zastopu. Glavo je naslonil v dlan in mislil, mislil... Pri tem mu je glava zlezla med kolena, in njegov sosed Govedič ga je sunil, češ: »Nace, ali dremliš? Zdaj bomo glasovali.« Nace pa je vzdignil glavo, to ponosno, učeno glavo, se je vzravnaval ter pogledal po odbornikih. Z njegovega obraza je zarela v mogočnem

da se svobodno odločijo za kraj rojstva, zapisnik vseh sedaj živečih ljudij in onih, ki se bodo, da si izvolijo očeta, mater, ali oba, ali se odločijo za kak drugačen način prihoda na svet. Ta komisija mora osebno iti okoli vseh, jim deliti te zapisnike, kakor tudi katekizme vseh ver, da si izberó ono vero, v kateri hočejo živeti, in pratike in zemljevide. Do štirinajstega leta naj se jim daje časa za svobodno odločitev. Kateri bi se pa upirali svobodni odločitvi, za tega predlagam kaznen zapor 3—9 mesecev in v svrhu varstva svobodne odločitve predlagam, da se razširijo mestne ječe in pomnoži število policajev.« — Reče in sede.

Predlog je bil soglasno sprejet. Kot častni predsednik te komisije pa je bil izvoljen idrijski župan Lapajne. »Živela svobodna odločitev!« (Po stenografičnem zapisniku)

gospelj in gospodičen, vnetih za rast in čast krščansko-socialne misli. Pripravljajo pa imenitno presenečenje, kakoršnega do sedaj naša mlada kršč.-socialna organizacija še ni mogla uprizoriti. Toda dalje še ne smemo izdajati tajnosti, ker duhovitim in premarljivim prirejevalkam ne upamo segati v zanimive načrte.

Volivna pravica za mestni zbor. Slov. katol. delavsko društvo je vložilo na mestni občinski svet peticijo za spremembo volilnega reda, katera je bila v sprejeti na petih društvenih shodih. Videli bomo, v koliko je naš „napredno-liberalni“ mestni zastop, v resnici napreden in liberalen. Ljubljansko krščansko-socialno delavstvo hoče imeti volilno pravico in ne bode odnehalo, dokler je ne dobi. Ako bo občinski svet obstal pri klubovem sklepu, bo treba izredno napeti strune, da se vresničijo naše zahteve.

Železnikarjeva „modrost“. V nedeljo 7. t. m. bile so na Smarni gori neke delavke iz ljubljanske predmestnice; prišel je gori tudi znani resnicoljub soc. dem. Železnikar. Kakor podrepna muha, ki ne dá miru, tako prišel je tudi Železnikar ženskam razkladati svoje „prepričanje“, ki obstoji v tem, da ni nobenega visjega bitja od človeka, toraj nobenega Boga. „Z roko je za prijeti, da je to res“, je trdil. „Farji“ samo ljudi goljufajo, odirajo in slepe. No, ker Železnikar ne veruje resnice, da je Bog, mora za kazen verovati, da je človek iz opice in da „farji“ ljudi slepe in goljufajo. Za izobraženega opičarja, ki si domneva, da je učenjak in prosvitljenec, dovolj velika kazen. Sicer pa treba biti opreznim, da taki brezverci vsaj na krajih božjih potov ne bodo zabavljali proti veri in Bogu. Železnikar v tem oziru zasluži, da se ga kot garjevca ogne vsak krščansko misleči človek ali mu pa pokaže prav resno vrata.

Mestni odbornik, posebno mitničarjem znani Bolčev Pepe, je na večer zmago-slavja v „Narodnem Domu“ med drugimi tudi odkritosrečno izjavil, kakor poroča „Slovenec“, da bode delal za hisne posestnike in pa za mestne odbornike z vsemi močmi. Da Bolčev Pepe nima nobenega smisla in „dunsta“ o splošnem socialnem vprašanju, to je jasno kot beli dan. Po njegovi teoriji treba v mestnem zboru delati za občinske odbornike. Zato ima torej toliko mestnih odbornikov zaslužek pri raznih mestnih zavodih in uradih. Rado-vedni smo, kaj poredko k temu njegovi volitci nemaniči. Za nje se seveda Pepe ne meni. Ob prihodnjih volitvah se bode vže zopet skrbelo za potrebni drobiž, katerega se socialna demokracija takoj rada posluži in bo preko vseh načel glasovala makari za naj-smešnejše Pepčike.

Skrajno surovost je pokazal sotrudnik „Naroda“ Malovrh, ko je po dnevu v „Zvezdi“ napadel dejansko s pestjo velezaslužnega duhovnika c. g. Koblarja. Kaj takega delajo samo poulične barabe; tem gorje, če se šteje človek, ki kaj takega stori, za nabobraženega. Da je pretepač Malovrh naobražen, o tem vsaj mi ne dvomimo, ker sicer bi ne mogel biti dejanski in plačani sotrudnik glasila slovenskih napredno-liberalnih olikancev — „Naroda“.

Prvi majnik je kazal v Ljubljani popolno navadno lice. Praznovali so soc. demokratje le v dveh podjetjih, pri mizarju Binderju in tovarnarju Tönniesu, katerih zadnji jim je prostovoljno dal praznik. Kolikega pomena je praznovanje na ta način, naj sodi vsak sam. Naši delavci nimajo zaupanja v praznovanje prvega majnika po načinu soc. demokratov, ker se samo popiva in zapravlja denar. Prvi majnik pa tudi nikdar ni delavski praznik, marveč le nekaka manifestacija judovske socialne demokracije, ki zastopa le mali, neznaatni del delavstva. Socialni demokratje sedaj, ko njihovi prvi voditelji sedé v državnem zboru, zahtevajo občno volilno pravo samo še prvega maja, sicer jim ni prav nič do njega. To so pokazale volitve v ljubljanski mestni zbor. Kedo toraj more še verjeti socialni demokraciji, ki dela samo še komedijo?

Iz Idrije. (Iz obrtnih krogov.) Kam pa zdaj, dragi mi trgovci in oštirji? Shod v beli Ljubljani je bil brez pomena. Veliko truda je bilo, veliko petakov je šlo. Zbognali smo 35 glav iz našega mesta ter se vzdignili proti glavnemu taboru v Emoni, kjer so se zbirale naše čete pod poveljnistvom gosp. dr. Tavčarja, da bi razpršile in pomandrale beraške tolpe klerikalcev. Razpršiti se niso dale, pomandrali se ne pustijo ti predrzneži, to se kaže vedno bolj. Poglejte, gospod doktor, dol z Visokega! Po našem tako imenitnem shodu rastejo nove zadrage klerikalcev kar čez noč iz tal, kakor da bi ne bilo nobene postave več, in vendar jih je toliko, da menda že vi več vseh ne veste, akoravno ste doktor prava. Vidite, v našem mestu je že potrdilo visoko c. kr. trgovsko sodišče pravila krščanskega gospodarskega društva, in vsak dan sme pričeti delovati. Gospod doktor prava, kaj bo, če mi propademo? Kdo bo potem ob volitvah pomagal ljudstvu zlate gradove v oblakih kazati, če nas več ne bo, ki smo šli vam na lim? Kdo bo potem vsak dan srno in zajca po gozdih plašil? In če se nam puška pretežka zdi, kdo se bo potem ob delavnikih na sprehode vozil? Pomislite gospod doktor prava, da drug se že danes tako več ne sme, kot samo mi še; uradnik mora čez dan pisati, vse drugo pa trdo delati. Kdo bo pa potem čez delavca in kmeta zabavljaj in ga zasmehoval, če izginemo mi s površja? Saj veste, kako znamo udrihati po njih. Kjer smo jih kaj videli, smo upili: »Živijo svedci!« Te uporne spake nam zdaj pa tu odgovorjajo: »Naj živi naše novo gospodarsko društvo!« Ali smo šli zato v Ljubljano, da zdaj tak odgovor dobivamo? Kar je nas trgovcev in oštirjev, gotovo ne, mi obrtniki pa sami prav ne vemo, zakaj smo šli. No, ker smo stari prijatelji s trgovci in pa po opravi smo šli. Saj veste vsi, koliko dobrega nam trgovci storé, vse iz prijaznosti! Židje so postavili vsakovrstne tovarne in zaloge, tako n. pr. ključavničarske in kovaške, mizarke, krojaske, čevljarke, klobučarske itd. in so začeli v njih naše blago izdelovati. Pa trgovci se takrat niso za nas potegnili, ampak so pri židih naročali in nas pomagali tlačiti. Da, naši prijatelji trgovci so se židov usmili, nas pa niso prašali, če bomo mogli mi potem živeti, ko bodo oni tovarniško blago prodajali. K večjemu so nam zagotovili, da kadar se bo njih slabo blago strgalo, je bodo ljudje krpali in popravljali nam nosili. — V našem mestu se je stavila nova občinska hiša. Vse mizarstvo se je doma delalo, samo mizarji so bili od nekd prišli. Ravno tako se bo zdaj zidala nova bolnišnica, in v njej bodo vse mizarstvo in ključavničarsko delo lahko naši mestni mizarji in ključavničarji — gledali. Za tako velike dobrote smo morali z našimi trgovci v boj iti, seveda ker smo ravno tudi opravek imeli. Pa petak za razjo! Može, v pekel je vožnja tudi brezplačna!

„Slovenski Narod“ z dne 22. aprila je prinesel v neki notci novico, da se je g. Ivan Kregar na Vodnikovem trgu izrazil nasproti nekemu gospodu, da so kršč. soc. delavci „ksindel-barabe“. Ker je bila ta notica v „Narodu“ ravno pred volitvami, in se je brez dvojbe hotelo z njo vplivati na delavce, da ne bi agitirali za opozicijske kandidate, je nismo mogli smatrati kot resnično. In res, g. Kregar zatrjuje, da je to laž, in nas je pooblastil, da to tudi v „Glasniku“ prijavimo. „Slovenski Narod“ z dne 22. p. m. je prinesel res toliko neumnih laži, da mu izvzemši naprednih njegovih bralcev nihče ni mogel verjeti. Brez dvojbe lažem dotične številke „Naroda“ niti v prstih in pesteh izurjeni Malovrh sam ni verjel, dasi je sotrudnik lista, in morda celo „fabrikant“ dotičnih „povesti“. Toliko v pojasnilo našim somišljenikom, da bodo ne samo videli marveč tudi z roko lahko otipali laži glasila naše liberalne in napredne inteligence.

Zavarovalnica za starost so v Koroškem deželnem zboru zavrgli. Čemu neki so taki poslanci? Ali si mora revež res vsako stvar s trudom sam narediti?

Novo konsumno društvo se je ustanovilo v Riemannih pri Trstu. Ker ni dobili pri-

ložnih prostorov, prodajala se bo v začetku samo moka. Tam je veliko pekov, ki nosijo dan na dan svoj kruh v Trst. Zato je upanje, da bo to društvo dobro uspevalo in se toliko ukrepilo, da bo tudi v drugih ozirih koristilo delavskemu ljudstvu. Le vstrajno naprej! V Trstu in okolici je veliko prilike za socialno delo!

Delavska organizacija. Obrtni nadzorniki virmberski pravijo v svojem zadnjem poročilu o delavski organizaciji: »Po našem prepričanju je pošteno medsebojno sporazumljenje med delavci in delodajavci veliko lažje, če so delavci dobro organizovani, in delodajavci se naj bi privadili, da ne bi več v delavski organizaciji gledali svojih sovražnikov, in jo naj bi rajši podpirali, kakor zatirali.« Žalibog je doslej premalo delodajavcev, ki bi imeli toliko smisla za socialno delo, pa čim bolj trdna in obsežna bo naša organizacija, tem bolj se bodo morali nagibati k nam.

V Belgiji stavkujejo premogarji in sicer jih je vstavilo delo: v Monsu 3500 v Centnu 12 000, v Šarlroa (Charleroi) 21.000, v Li-tihu do mala vsi. Gotovo se jim posreči izvojevati boljše razmere za svoj stan. Kreпка strokovna društva jih bodo podpirala. — Pri ti priliki naj omenjamo, kako neizmerne koristi je bilo strokovno društvo krščanskih rudarjev na Nemškem ob času vplanske vestfalske stavke. Izprva je posredovalo pri delodajavcih. Ko se pa ti niso hoteli v ničemer podati, je stopilo na čelo celi stavki in jo srečno vodilo do konca. Če tudi torej krščanska strokovna društva v prvi vrsti želé mirno sporazumljenje med delavci in delodajavci, stoje vendar ob času upravičenega boja odločnejše in uspešnejše delavcem na strani, nego socialno-demokratska.

Darovi:

Za zvezino zastavo:

Nabrano pri shodu v Katol. domu dne 7. t. m. 1 glđ 40 kr.

Dobro izurjenega

mizarskega pomočnika

vsprejme takoj Josip Žele, mizarški mojster v Št. Petru na Krasu.

Podpisani usojam si slavnemu p. n. občinstvu, zlasti gospodom trgovcem uljudno naznaniti, da sem otvoril v Ljubljani

zavod za snaženje
stanovanj in oken.

Prevzemam v snaženje izložbena in sobna okna ter likanje sob. Tudi cele nove stavbe prevzemam v temeljito očiščenje, istotako tudi javne zavode in urade.

Čestita naročila prejmem iz prijaznosti Jožef Mašek, prodajalnice tobaka, Mestni trg št. 6.

V obilni obisk se priporoča

Peter Matelič,

Martinova cesta št. 81.

KATHREINER-

Kneippova sladna kava



Stara mamica, se meni!

Za teta sem izpričano izvrstna prireda k dobri kavi. Pri živcih, arcih, želodčnih boleznih, pri pomanjkanju krvi etc. zdravniško priporočena. — Najprikljubnejša kavana pijača v stotisočih rodovinah.